

УДК 371.3:811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-1-24>**Ірина ВАКУЛОВА,**

orcid.org/0000-0002-7123-5646

доктор філософії зі спеціальності Освітні, педагогічні науки,
старший викладач кафедри германської філології
Українського гуманітарного інституту
(Буча, Київська область, Україна) i.vakulova@ugi.edu.ua

Ганна ПОЛІНА,

orcid.org/0000-0001-5472-9858

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології
Українського гуманітарного інституту
(Буча, Київська область, Україна) annapolina@gmail.com

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Актуальність дослідження зумовлена викликами BANI-світу та наданням у 2024 році англійській мові статусу мови міжнародного спілкування в Україні, що підкреслює необхідність розвитку інноваційного потенціалу вчителів іноземних мов. Це вимагає модернізації фахової підготовки зазначених фахівців через впровадження інноваційних принципів, що сприятиме їхній адаптивності, мобільності та здатності ефективно впроваджувати інновації у педагогічну практику. На основі аналізу сучасних досліджень виокремлено та обґрунтовано принципи студентоцентризму, емерджентності, холистичності, інтеріоризації та імерсивності. Принцип студентоцентризму сприяє індивідуалізації освітнього процесу, забезпечуючи гнучкість та адаптацію до потреб кожного студента. Принцип холистичності уможливорює інтегральний розвиток інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов через синергетичну взаємодію його компонентів. Принцип емерджентності стимулює колаборативну комунікацію та інтегрує різноманітні освітні компоненти, зокрема прогресивні методики, аксіологічно-мотиваційну роботу та рефлексивні практики, створюючи цілісний результат, що перевищує суму його окремих складових. Принцип інтеріоризації сприяє формуванню унікального професійного світогляду, стимулює креативне мислення та здатність до генерування нових педагогічних підходів. Принцип імерсивності зумовлює підвищення ефективності освітнього процесу завдяки більш глибокому залученню студентів, а також створенню максимально наближених до реальності або технологічно збагачених умов для емпіричного навчання та розвитку практичних навичок. Встановлено, що виокремлені принципи знаходяться у тісному взаємозв'язку, забезпечуючи синергетичний ефект їх застосування. Кожен принцип має свої специфічні особливості, які у сукупності створюють цілісну систему інноваційної підготовки фахівців. Доведено, що лише за умов комплексного дотримання цих принципів можна досягти позитивних результатів у розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов, що підкреслює важливість системного та інтегрованого підходу до організації освітнього процесу.

Ключові слова: розвиток інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов, принцип студентоцентризму, принцип емерджентності, принцип холистичності, принцип інтеріоризації, принцип імерсивності.

Iryna VAKULOVA,

orcid.org/0000-0002-7123-5646

Doctor PhD in the Educational, Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Germanic Philology
Ukrainian Institute of Arts and Sciences
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) i.vakulova@ugi.edu.ua

Ganna POLINA,

orcid.org/0000-0001-5472-9858

PhD in Linguistics,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology
Ukrainian Institute of Arts and Sciences
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) annapolina@gmail.com

PRINCIPLES OF DEVELOPING THE INNOVATIVE POTENTIAL OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The relevance of the research is due to the challenges of the BANI world and the granting of English as a language of international communication in Ukraine in 2024, which emphasises the need to develop the innovative potential of foreign language teachers. This requires modernisation of their professional training through the introduction of

innovative principles that will contribute to their adaptability, mobility and ability to effectively implement innovations in pedagogical practice. Based on the analysis of modern research, the principles of student-centredness, emergence and holistic principles, principles of internalisation and immersion are identified and substantiated. The principle of student-centredness contributes to the individualisation of the educational process, providing flexibility and adaptation to the needs of each student. The holistic principle enables the integral development of the innovative potential of future teachers through the synergistic interaction of its components. The principle of emergence stimulates collaborative communication and integrates various educational components, including progressive methodologies, axiological and motivational work, and reflective practices, creating a holistic result that exceeds the sum of its individual components. The principle of internalisation contributes to the formation of a unique professional outlook, stimulates creative thinking and the ability to generate new pedagogical approaches. The principle of immersion is aimed at improving the efficiency of the educational process by engaging students more deeply, creating conditions as close to reality as possible or technologically enriched for empirical learning and the development of practical skills. It is found that the identified principles are closely interrelated, providing a synergistic effect of their application. Each principle has its own specific features, which together create an integral system of innovative training of specialists. It has been proved that only if these principles are comprehensively observed can positive results be achieved in the development of future foreign language teachers' innovative potential, which emphasises the importance of a systematic and integrated approach to the organisation of the educational process.

Key words: *development of innovative potential of future foreign language teachers, principle of student-centredness, principle of emergence, principle of holistic, principle of interiorisation, principle of immersion.*

Постановка проблеми. У сучасному VANI-світі (крихкому, тривожному, нелінійному та незрозумілому) освітня галузь стикається з безпрецедентними викликами та можливостями. Ці особливості вимагають від фахівців високого рівня адаптивності, гнучкості та інноваційності. Для України це стало особливо актуальним у 2024 році, коли Верховна Рада України ухвалила законопроект № 9432, що закріпило за англійською мовою статус мови міжнародного спілкування в країні.

Прийняття цього закону є стратегічним кроком, спрямованим на підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, вдосконалення ключових компетентностей громадян та інтеграцію України у світове співтовариство, що передбачає створення оптимальних умов для розвитку людського капіталу в умовах глобалізації та дигіталізації. У цьому контексті ключова роль відводиться вчителям іноземних мов, інноваційний потенціал яких стає вирішальним чинником підготовки нового покоління до глобальних викликів. Розвиток цього потенціалу сприяє як їхній власній адаптації та мобільності, так і здатності ефективно імплементувати інновації у свою професійну педагогічну практику.

Відповідно до цих факторів, виникає нагальна потреба у модернізації фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Традиційні підходи до навчання вже не відповідають вимогам сучасного світу, що швидко змінюється. Необхідно розробляти та впроваджувати принципи розвитку інноваційного потенціалу, які б враховували специфіку VANI-світу та новий статус англійської мови в Україні. Це дозволить підготувати фахівців, здатних не лише ефективно викладати іноземні мови, а й бути агентами змін в освітньому середовищі, готовими до постійного професійного розвитку та активної інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретико-методологічні засади та практичні аспекти інноватизації фахової підготовки педагогів, зокрема майбутніх учителів іноземних мов, ґрунтовно досліджено такими вітчизняними та зарубіжними науковцями, як: Е. Бектеші, І. Гавриш, Л. Гаврилова, Л. Гриневич, М. Давидюк, О. Дубасенюк, Л. Даниленко, І. Дичківська, І. Едех, В. Желанова, О. Ковальчук, Н. Кошарна, В. Прошкін, Б. Торн, Л. Хоружа, О. Цюняк та інші.

Питання інноваційної педагогіки, яка передбачає інноваційний розвиток здобувачів вищої освіти, знайшло своє відображення у працях ряду зарубіжних науковців (М. Вієйраб, Х. Вілкінсон, Л. Кайрісто-Мертанен, С. Лійтінен, Х. Маурер, К. Олелеве, М. Сачжоу тощо). Так, А. Чжан та ін. концептуалізують інноваційну педагогіку як цілеспрямоване впровадження інноваційних дидактичних методів і відповідних навчально-методичних матеріалів, націлених на оптимізацію освітнього процесу та сприяння всебічному розвитку здобувачів вищої освіти. Дослідники підкреслюють творчий аспект застосування інноваційних підходів для підвищення ефективності навчання та стимулювання когнітивного та дивергентного прогресу студентів (Zhang et al, 2020: 1).

Концептуальні засади та теоретичні моделі розвитку інноваційного потенціалу вчителя, які становлять фундаментальну основу для розуміння та вдосконалення цього процесу, розроблено та детально проаналізовано в наукових дослідженнях О. Боковець, Г. Іюань, Л. Овсянкіної, В. Химинець, Л. Штефан та інших. У їхніх наукових працях запропоновано різноманітні підходи до розуміння сутності інноваційного потенціалу, його структури, факторів впливу та методів розвитку в контексті фахової підготовки та/або професійної діяльності педагогів.

Сучасна концепція студентоцентризму висвітлена у працях українських (О. Заблоцька, В. Кремень, С. Сисоева, І. Шульга та ін.) та зарубіжних (Д. Брандес, М. Клеменчич, С.Й. Леа, Т. Макмахон, С. Тангні тощо) учених та трактується як нова філософсько-педагогічна модель розвитку освіти, що передбачає переорієнтацію на навчально-розвиваючу парадигму та установку на активне навчання, в процесі чого трансформуються ролі всіх суб'єктів освітнього процесу. Відтак, досліджуючи філософію людиноцентричної ідеї в системі сучасних цінностей, В. Кремень звертає увагу на орієнтацію сучасної освіти на виховання та розвиток мислячої і творчої особистості, «яка усвідомлює свою ідентичність та особистісну значущість» (Кремень, 2023: 3).

Феномен «емержентності» є предметом досліджень таких науковців, як О. Боковець, С. К. Говард, В. Коновальчук, В. Кушнір, Г. Ніколіс, К. Ніколіс, Дж. Тондер, Дж. Янг та інші. Зокрема, М. Даценко принцип емерджентності розглядає як ключову інтеграційну ознаку творчого потенціалу, що проявляється у цілісності, коли у ході взаємодії індивіда зі світом активізуються латентні здібності, спричиняючи несподівану появу нових творчих властивостей (Даценко, 2021: 59).

Грунтовні наукові дослідження концепції холистичності в освіті здійснюються як у вітчизняному, так і в міжнародному науковому просторі. Серед науковців, які зробили вагомий внесок у розробку даної проблематики, слід відзначити роботи Р. Басенка, О. Вознюка, Х. Гарднера, Е. Джафарі, О. Дубасенюк, О. Заболотного, К. Кусанагі, К. Мейса, Дж. Міллера, С. Махмуді, П. Рибалки. Так, Н. Нураїда з колегами трактують холистичну освіту як комплексний педагогічний підхід спрямований на гармонійний розвиток багатовимірного потенціалу здобувачів освіти, який охоплює інтелектуальну, емоційну, фізичну, соціальну, естетичну, духовну та інші сфери особистості (Nuraida et al., 2020: 222).

Досліджуючи явище інтеріоризації в освітньому контексті, українські вчені О. Бабенко, А. Козир, В. Крижко, Р. Пріма, А. Ярмолюк характеризують його комплексним психологічним процесом трансформації зовнішніх стимулів у внутрішні конструкти. На їхню думку, цей процес охоплює перехід від дії до мислення, формування ментальних структур через засвоєння загальнолюдських цінностей, розвиток внутрішнього плану свідомості, збагачення освітньої сфери різними ціннісними орієнтирами та одночасне конструювання аксіологічного базису особистості.

Наукове осмислення імерсивних технологій в освіті представлено у працях низки вітчизняних

(В. Боса, В. Волинець, М. Давидюк, В. Желанова, Є. Крюкова, С. Подлесний та ін.) та зарубіжних (Дж. Бейленсон, Д. Каммінгс, Д. Фріман, Д. Гамільтон, М. Гарднер, Г. Макранський, А. Націс) учених, чиї роботи розширили теоретичне та практичне розуміння імерсивних технологій в освіті. Наприклад, О. Хмельницька визначає імерсивне навчання (англ. «immersive teaching») як підхід, спрямований на набуття практичного досвіду через моделювання професійної діяльності, що стимулює студентів до створення евристичних продуктів, таких як ідеї, схеми, гіпотези та концепції тощо (Хмельницька, 2023: 194).

Таким чином, аналіз сучасних наукових досліджень свідчить про зростання інтересу до проблеми розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов, що зумовлено трансформаціями освітньої парадигми та необхідністю переосмислення принципів фахової підготовки педагогів-лінгвістів у контексті інноваційних освітніх траєкторій.

Мета статті – визначити та охарактеризувати принципи розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. В педагогічній літературі «принципи» (від лат. *principium* – початок, основа) переважно розглядаються як основні, вихідні положення, фундаментальні закономірності чи «основоположні ідеї, що пронизують собою всю систему науково-дидактичного знання і субординують його» (Зайченко, 2016: 79). Відповідно, під принципами навчання розуміємо базові положення та вихідні правила, які окреслюють загальні підходи до організації навчального процесу, дотримання яких забезпечує ефективність і якість навчання.

Водночас, феномен розвитку інноваційного потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов вчені тлумачать «як динамічний, поетапний, безперервний процес позитивних змін взаємопов'язаних компонентів (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-пізнавального, діяльнісно-творчого та результативно-оцінювального), які за умови актуалізації та реалізації уможливають успішне становлення вчителя іноземних мов інноваційного типу, здатного до нестандартного мислення та активної інноваційної педагогічної діяльності» (Вакулова, 2024: 74). У контексті розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов у фаховій підготовці виникає необхідність імплементації інноваційних принципів у педагогічний процес. На підставі ґрунтового аналізу сучасних наукових досліджень та з урахуванням актуальних методологічних підходів було

виокремлено та систематизовано низку інноваційних принципів, які мають потенціал для суттєвого підвищення ефективності освітнього процесу. До цих принципів належать: студентоцентризм, емерджентність, холистичність, інтеріоризація та імерсивність. Ці принципи передбачають комплексний підхід до розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов.

Принцип студентоцентризму. Згідно із Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), концепція студентоцентричного навчання є ключовим елементом сучасної освітньої парадигми. Такий підхід характеризується формуванням у студентів стійкої внутрішньої мотивації та сприяє розвитку їхньої здатності до своєчасної рефлексії. Студентоцентричне навчання забезпечує високий рівень залученості студентів до освітнього процесу, що реалізується через активну участь у формуванні власної освітньої траєкторії. Важливими аспектами цього підходу є: гнучкість навчальної траєкторії, що дозволяє враховувати індивідуальні потреби та інтереси кожного студента; доцільне та ефективне використання навчального матеріалу та педагогічних засобів, які відповідають сучасним освітнім вимогам та потребам ринку праці; своєчасний та змістовний зворотній зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу, що базується на принципах взаємоповаги та конструктивного діалогу тощо (Стандарт, 2015: 9). Імплементация цих елементів забезпечує створення сприятливого освітнього середовища, яке стимулює розвиток інноваційного потенціалу та професійних і соціально-психологічних компетентностей студентів (англ. *hard & soft skills*), підготовлюючи їх до викликів сучасного глобалізованого світу.

Принцип емерджентності (від англ. *emergence* – несподіване виникнення). Ключове значення в розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов відіграє принцип емерджентності. Цей феномен проявляється у двох основних аспектах. По-перше, він зумовлює зростання ефективності та продуктивності інноваційної діяльності студентів у процесі інтерактивної взаємодії. Встановлено, що інтегральна якість навичок, набутих у колаборативному середовищі, перевищує сумарний ефект аналогічних компетенцій, сформованих у процесі індивідуальної чи автономної роботи. По-друге, принцип емерджентності сприяє розвитку інноваційного потенціалу як певного результату фахової підготовки, що не є простою сумою компонентів системи навчання. Варто зазначити, що цей про-

цес не обмежується окремими дисциплінами, а є продуктом динамічної взаємодії різних факторів, включаючи інтеграцію інновацій у навчальні програми, впровадження прогресивних методик, роботу з аксіологічно-мотиваційною сферою, використання рефлексивних практик тощо. Відтак, принцип емерджентності виступає каталізатором синергетичного ефекту в процесі розвитку інноваційного потенціалу майбутніх вчителів іноземної мови.

Принцип холистичності. У сучасному науковому дискурсі принцип холистичності, що походить від англійського терміну «*holistic*» (цілісний), розглядається як фундаментальний підхід до формування інтегральної особистості, який передбачає всебічний та комплексний розвиток індивіда. Холистична педагогіка, як інноваційний міждисциплінарний напрям в освіті, спрямована на всебічний розвиток особистості студента через інтеграцію реального життєвого досвіду та реалізацію емоційного, естетичного, творчого потенціалу всіх учасників освітнього процесу, з метою розкриття інтелектуальних, соціальних, фізичних і духовних можливостей кожного здобувача освіти (Трубенко, 2024: 7).

Принцип холистичності, орієнтований на проблеми соціалізації індивіда, передбачає створення інтерактивного освітнього середовища, заснованого на принципах діалогу, партнерства та емоційного комфорту, що сприяє найбільш ефективному розкриттю потенціалу студентів. У рамках формування інноваційної культури майбутніх учителів іноземних мов, цей принцип реалізується через синергію традиційних та інноваційних цінностей, інтеграцію модернізованих методик з цифровими технологіями, забезпечуючи динамічну цілісність розвитку інноваційного потенціалу особистості. Таким чином, холистичний підхід зумовлює комплексний розвиток усіх компонентів інноваційного потенціалу, їх взаємозв'язок та взаємовплив, що уможливорює підвищення загального рівня інноваційної компетентності майбутніх фахівців.

Принцип інтеріоризації (від лат. *interior* – внутрішній) є невід'ємним компонентом реалізації аксіологічного підходу, оскільки відображає фундаментальні поняття педагогічної аксіології. Цей принцип забезпечує трансформацію зовнішніх ціннісних орієнтирів у внутрішні особистісні структури, сприяючи формуванню ціннісно-сислової сфери майбутніх педагогів. Відповідно, у межах фахової підготовки вчителів іноземних мов, інтеріоризація виступає ключовим механізмом засвоєння та інтеграції професійно-педагогічних цінностей у систему особистісних переко-

нань та установок. Варто додати, що в освітньому контексті інтеріоризація постає як критичний етап особистісного становлення здобувача, що характеризується засвоєнням зовнішніх цінностей та досвіду, розвитком когнітивних, професійних та соціальних компетентностей. При цьому ефективність цього процесу залежить від індивідуальних особливостей студента та педагогічної майстерності викладачів, які мають сприяти інтеграції інноваційних цінностей, зберігаючи унікальність траєкторії розвитку кожного здобувача як творчої особистості та уникаючи формування репродуктивних поведінкових патернів. Інтеріоризована цінність трансформується в мотив діяльності, стимулюючи формування індивідуальної психологічної системи дій та перехід від колективних до особистісних форм активності через інтерактивні освітні практики (Бабенко, 2018: 26). Відтак, принцип інтеріоризації відіграє визначальну роль у розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов, забезпечуючи трансформацію зовнішніх інноваційних ідей, методик та цінностей у внутрішні особистісні структури педагога.

Принцип імерсивності (від англ. «*immersion*» – занурення) в освіті характеризується створенням ефекту присутності та повного занурення в освітнє середовище. Цей підхід базується на візуалізації навчально-виховного процесу та створенні інтерактивного цифрового простору, що стимулює активне навчання. Імерсивність передбачає використання інноваційних освітніх інструментів та технологій для конструювання варіативних освітніх середовищ, які можуть бути як псевдореальними (квазіпрофесійними), так і віртуальними (частково або повністю дигіталізованими). Реалізація принципу імерсивності сприяє трансформації традиційних освітніх парадигм, розширюючи можливості для персоналізованого та контекстуального навчання.

Для розвитку інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов імерсивне навчання є ефективним інструментом, що ґрунтується на сугестії, імітаційному моделюванні та інтерактивній взаємодії. Зокрема, цей підхід передбачає глибоке занурення студентів у симульоване професійне середовище через рольові ігри, проєктне навчання та методи театральної педагогіки. Така практика сприяє осмисленому засвоєнню нового досвіду з подальшою рефлексією, інтеграції теоретичних знань з культурно-історичним та практичним контекстом, що суттєво розширює інноваційні компетентності майбутніх учителів (Давидюк, 2021: 100).

Створення віртуального освітнього середовища реалізується за допомогою таких цифрових інструментів, як Altspace VR, The Body VR, EngageVR, HistoryMaker VR, Google Earth VR, InMind 2, Labster, zSpace Labs. Імплементация цих технологій варіюється від використання гаджетів до застосування спеціалізованого обладнання (шоломи, окуляри, рукавички), що зумовлює залежність від технічно-матеріальної бази закладу вищої освіти та цифрової компетентності викладацького складу. Принцип імерсивності в освітньому процесі забезпечує: інтерактивний і мультимедійний супровід навчання; повне занурення в освітній простір; розвиток навичок командної роботи; індивідуалізацію освітньої траєкторії; стимулювання прогностичного аналізу та генерування інноваційних розробок; підвищення мотивації студентів; формування професійних та соціально-психологічних компетентностей та інше. Більш того, принцип імерсивності має значний вплив на розвиток інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов, оскільки уможливорює повне занурення студентів у іншомовне середовище, що дозволяє їм практикувати мову в автентичних ситуаціях, стимулює розвиток комунікативних навичок, креативності та нестандартного мислення, розширює їхній світогляд і сприяє формуванню міжкультурної компетентності, підвищує мотивацію студентів до навчання, саморозвитку та самовдосконалення, спонукає їх до використання творчих, нестандартних методів у майбутній педагогічній діяльності тощо.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна констатувати, що визначені та обґрунтовані інноваційні принципи утворюють цілісну систему, яка характеризується високим ступенем інтеграції та взаємозалежності її компонентів. Аналіз показує, що кожен принцип перебуває у динамічній взаємодії з більшістю або всіма іншими принципами, створюючи певний синергетичний ефект. Результати дослідження переконливо демонструють, що ефективне функціонування та прогресивний розвиток усіх компонентів інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов можливе лише за умови узгодженого та комплексного застосування визначених принципів. Це підкреслює необхідність системного підходу до організації освітнього процесу, який враховує взаємозв'язки між різними аспектами інноваційної педагогічної діяльності.

Варто зазначити, що імплементация цих принципів у сучасній освітній практиці є предметом інтенсивного наукового дискурсу, що свідчить про їхню актуальність та значущість у контексті

еволюції педагогічних парадигм. Це відкриває перспективи для подальших досліджень, спрямованих на розробку конкретних методологічних підходів та практичних рекомендацій щодо ефективного впровадження зазначених принципів у процес фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов, здатних відповідати викликам сучасної освіти та глобалізованого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко О. В. Генезис поняття «інтеріоризація» в психолого-педагогічній науці. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2018. Вип. 2. С. 23–28.
2. Вакулова І. В. Розвиток інноваційного потенціалу майбутніх учителів іноземних мов у фаховій підготовці : дис. ... д-ра філософії : 13.00.04 / Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024, 277 с.
3. Давидюк М., Пащенко О. Імерсивне освітнє середовище: принципи побудови і практики успішної реалізації. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. Вип. 59. С. 98–105.
4. Даценко М. С. Інноваційні принципи розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Вип. 83. С. 57–60.
5. Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. 2015. 22 с. URL: <http://surl.li/piuqnd> (дата звернення: 19.08.2024).
6. Зайченко І. В. Педагогіка: Навчальний посібник. 3-тє видання, перероблене та доповнене. К. : Ліра К, 2016. 608 с.
7. Кремень В. Філософія людиноцентризму в системі сучасних цінностей. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Т. 5, № 1. С. 1–6. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5126>.
8. Трубенко І. А., Стрелок Н. В., Ткаченко Л. М. Мультикультурне освітнє середовище та його вплив на вивчення іноземних мов. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 8. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12749235>.
9. Хмельницька О. Застосування імерсивних технологій як прогресивний напрям модернізації професійної освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 2. С. 191–197.
10. Holistic Education for Developing Early Childhood Potential: A Literature Review / N. Nuraida et al. *Educational Review: International Journal*. 2022. Vol. 19, no. 2. P. 221–249.
11. Effects of Innovative and Traditional Teaching Methods on Technical College Students' Achievement in Computer Craft Practices / A. Zhang et al. *Sage Open*. 2020. Vol. 10, no. 4. URL: <https://doi.org/10.1177/2158244020982986>.

REFERENCES

1. Babenko O. V. (2018). Henezys poniattia «interioryzatsiia» v psykholoho-pedahohichnii nauksi [The genesis of the concept of «interiorization» in psychological and pedagogical science]. *Aktualni problemy pedahohiky, psykholohii ta profesiinnoi osvity – Actual problems of pedagogy, psychology and professional education*, (2), 23–28. [in Ukrainian]
2. Vakulova, I. V. (2024). *Rozvytok innovatsiinoho potentsialu maibutnix uchyteliv inozemnykh mov u fakhovii pidhotovtsi [Development of innovative potential of future teachers of foreign languages in professional training]: dys. d-ra filosofii*. Kyivskiy stolychnyi universytet imeni Borysa Hrinchenka [in Ukrainian]
3. Davydiuk M., Pashchenko O. (2021). Imersyvne osvittne seredovyshe: pryntsyipy pobudovy i praktyky uspishnoi realizatsii [Immersive educational environment: principles of construction and practice of successful implementation]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, (59), 98–105. [in Ukrainian]
4. Datsenko M. S. (2021). Innovatsiini pryntsyipy rozvytku tvorchoho potentsialu maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Innovative principles of developing the creative potential of the future music teacher]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU*, (83), 57–60. [in Ukrainian]
5. Yevropeiska asotsiatsiia zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. (2015). Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and recommendations for quality assurance in the European area of higher education]. 22 s. URL: <http://surl.li/piuqnd> (data zvernennia: 19.08.2024). [in Ukrainian]
6. Zaichenko I. B. (2016). *Pedahohika: Navchalnyi posibnyk [Pedagogy: Study guide]*. – 3-tie vydannia, pereroblene ta dopovnene. K. : Lira K. 608. [in Ukrainian]
7. Kremen, V. (2023). Filosofiia liudynotsentryzmu v systemi suchasnykh tsinnostei [The philosophy of anthropocentrism in the system of modern values]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 5(1), 1–6. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5126> [in Ukrainian]
8. Trubenko, I. A., Strelok, N. V., & Tkachenko, L. M. (2024). Multykulturene osvittne seredovyshe ta yoho vplyv na vyvchennia inozemnykh mov [Multicultural educational environment and its influence on learning foreign languages]. *Pedahohichna Akademiia: naukovyi zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*, (8). <https://doi.org/10.5281/zenodo.12749235> [in Ukrainian]
9. Khmelnytska O. (2023). Zastosuvannia imersyvnykh tekhnolohii yak prohresyvnyi napriam modernizatsii profesiinnoi osvity [Application of immersive technologies as a progressive direction of modernization of professional education]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: Pedahohichni nauky – Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi*, (2), 191–197. [in Ukrainian]
10. Nuraida, N., Azis, A., Nasuhi, A., & Lubis, L. H. (2022). Holistic Education for Developing Early Childhood Potential: A Literature Review. *Educational Review: International Journal*, 19(2), 221–249.
11. Zhang, A., Olelewe, C. J., Orji, C. T., Ibezim, N. E., Sunday, N. H., Obichukwu, P. U., & Okanazu, O. O. (2020). Effects of Innovative and Traditional Teaching Methods on Technical College Students' Achievement in Computer Craft Practices. *Sage Open*, 10(4). <https://doi.org/10.1177/2158244020982986>